

Rodrigo Rey Rosa

Wat Sebastiaan droomde

Novelle en verhalen

Uit het Spaans vertaald door Paul Menken

2012

Menken Kasander & Wigman Uitgevers

Leiden

www.mkw-uitgevers.nl

Introductie

Tegen de achtergrond van de rijke flora en fauna van de Latijnsamerikaanse jungle raakt Sebastiaan Sosa verzeild in raadselachtige situaties rond de dood van een vriend. Vreemde rollen lijken weggelegd voor de verschillende bewoners van de junglegemeenschap: jagers, archeologen en westerse binnendringers. Rey Rosa's vermogen om met weinig woorden een fascinerende sfeer te scheppen komt ook in deze novelle volledig tot uiting.

Behalve *Wat Sebastiaan droomde* bevat deze bundel nog drie korte verhalen.

Rodrigo Rey Rosa werd in 1958 geboren in Guatemala en woonde in New York en Marokko. Hij neemt een vooraanstaande plaats in onder de jonge Latijnsamerikaanse auteurs. Zijn werk werd vertaald in het Frans, Engels en Duits. Rey Rosa wordt beschouwd als literair erfgenaam van Paul Bowles, die werk van hem in het Engels heeft vertaald.

Wat Sebastiaan droomde

Voor Blanca Nieto

I

Het meisje was klein en nerveus. Ze sprak Spaans met een Frans accent en het liefst had ze het over boeken. Sebastiaan vond haar interessant, maar al in het begin had hij bij zichzelf gezegd dat deze vrouw niet voor hem was. Door een ruit met rode letters die in spiegelschrift leesbaar waren, was te zien hoe de donkere orkaanachtige regen begon te vallen.

‘Bang? Waarom?’

‘Om wat je zegt, het huis ligt erg afgelegen.’

‘Een beetje, ja. Maar ernaast is een pension. Daar ga ik heen als ik genoeg heb van het eten van mijn kok, of als ik een biertje of een sigaret wil, of alleen maar wat wil praten. Soms kan het alleenzijn je vermoeien.’

Het meisje glimlachte, alsof ze zei: ik geloof je wel.

‘Je zult het een fijne plek vinden. In mijn huis is plaats, als je me wilt komen bezoeken, en anders kan je naar het pension gaan. Het eten is er voortreffelijk, en de hutten daar zijn ware staaltjes van houtbewerking. Niet één spijker. Mijn huis is geïnspireerd op enkele ideeën die ik daar zag toegepast. Het gaat erom al het mogelijke te doen opdat je, terwijl je binnen bent, het gevoel hebt buiten te zijn.’

Het meisje keek strak naar het bezinksel in haar koffiekopje.

‘Ik zou graag komen, een keertje.’

Sebastiaan draaide zich om en keek naar het verkeer op de avenue onder de regen; hij dacht aan het ruisen van de palmladeren van het dak van zijn huis als de bries uit de lagune door de vensters naar binnen kwam om door zijn kamer te spelen. Ze zal nooit komen, dacht hij.

‘En je vertrekt vanmiddag?’

‘Ja.’ Het idee om met dit weer te moeten vliegen stond hem niet aan.

De serveerster bracht hun de rekening, en Sebastiaan haastte zich om te betalen.

‘Zullen we wachten we tot de regen voorbij is?’ opperde het meisje, en ze stak een sigaret op.

‘Voor mij nog een koffie,’ zei Sebastiaan.

De volgende dag, toen hij zijn ogen opende en zich herinnerde waar hij was, toen hij zijn nog slaperige blik door het vertrek liet glijden, door de transparante muren van zijn muskietennet heen, had Sebastiaan besloten zijn nieuwe bezit van het ene naar het andere eind af te lopen. Terwijl hij het gaas opzij deed om op te staan, de beslissing genomen, dacht hij: ik heb een dwaasheid begaan. De grond die hij onlangs had gekocht

aan de andere kant van de lagune bestond voor de helft uit moeras, zodat hij in de regentijd een klein eiland zou hebben, een eiland omgeven door mangroven waarvan het hoogste gedeelte, bevolkt met oude en hoge bomen, als schuilplaats zou dienen voor een fantastische variëteit aan dieren.

De korte reis per sloep naar La Ensenada maakte hem ten slotte wakker. De frisse morgenlucht, de kleuren, de sensatie zich te verplaatsen over het water, zelfs het begeleidende geluid van de kleine motor, maakten hem vrolijk; en desondanks had hij het voorgevoel dat deze dag niet geheel en al plezierig zou verlopen. Hij minderde snelheid, en de kleine aluminium sloep verhief haar boeg. Hij deed haar wenden om verder te varen door een nauwe en kronkelige beek onder de bloeiende braamstruiken. Het was niet eenvoudig om de werkelijkheid – de verstrengelde takken – te onderscheiden van hun heldere weerspiegeling in het water. Nu beschreef de beek haar meest uitgesproken S-bochten, en de lage door de sloep veroorzaakte golven waren al daar, wiegend tegen de struiken op de oever, als de sloep de volgende bocht rondde.

Een zwarte eend vloog op, verschrikt; het leek of hij over het water rende onder het uiten van een schril gekras.

Sebastiaan kwam aan bij La Ensenada, waar de braamstruiken ophielden, en meerde af aan de oever van klei. Daar, vastgemaakt aan een paar wortels die uit de grond staken, lag de kleine zwarthouten prauw van Juventino. Juventino bevond zich een paar meter verderop, gehurkt onder een ceder, waartegen hij zijn geweer had staan. Hij rookte een sigaret.

‘Ik hoorde je al aankomen,’ zei hij tegen Sebastiaan, en hij blies de rook naar de muskieten die rond zijn hoofd cirkelden.

Sebastiaan beklom de helling met zijn ogen gericht op het geweer. Juventino stond langzaam op.

‘Ik ben gekomen om te jagen,’ zei hij. ‘Ik was op weg naar je huis, om je toestemming te vragen. Ik heb gehoord dat deze grond nu van jou is.’

‘Inderdaad. Je weet dat ik niemand toestemming geef. Hier jaagt niemand.’

Juventino pakte zijn geweer en legde het over zijn schouder.

‘Dat is niet waar. Iedereen jaagt hier!’ Hij lachte. ‘De Cajals jagen hier zonder je toestemming, maar aangezien ik je vriend ben moet ik uit de buurt blijven. Maar als zij hier de pas afsnijden, komen de dieren nooit op de plek waar ik ze mag opwachten. Ze komen hier, want hier kunnen ze bij het water. Als ze bespied worden trekken ze de braamstruiken in,’ hij wees met zijn hoofd naar het uitgestrekte laaggewas ten oosten van La Ensenada, ‘en daar krijgt zelfs God ze niet meer uit.’

‘Beter voor hun,’ zei Sebastiaan. ‘Het spijt me, Juventino, maar ik wil niet dat je hier jaagt.’

‘Zoals je wilt. We zijn vrienden.’ Op de oever was een grote boom omgevallen en half weggezonden in het donkere water. ‘Kijk, don Sebastiaan. Dat hout. Dat is pucté. Het is zonde. Als het hier lang blijft liggen gaat het rotten.’

Sebastiaan maakte een instemmend gebaar.

‘Gebruik het maar, als je wilt.’

‘Morgen kom ik het halen,’ antwoordde Juventino dankbaar. ‘Wat zoek je hier eigenlijk om deze tijd? Je zei dat je ‘s morgens alleen in je schriften wilde werken.’

‘Ik ben gekomen om te wandelen. Ik ken mijn bezittingen nog niet zo goed. Ik wilde naar het oog van het water gaan, dat is vlakbij het aangrenzende perceel. Ik ken de weg niet.’

‘Als je wilt zal ik hem wijzen.’

Ze begonnen te lopen; Juventino ging voorop over het smalle pad dat door het palmbos kronkelde; heel jonge palmen, nog zonder stam, die oprezen uit de grond bedekt met verrotte bladeren en die de nieuwe veren leken van een monstrueus beest, of volwassen palmen met bladeren als enorme parasols, en palmen als een lancet, met slanke stammen die oprezen als lange visgraten. De lucht rook naar bladgroen en vochtigheid. Het water sijpelde van alle bladeren, van de dikke lianen, van de dwergpalmen, van de paddestoelen in diverse kleuren die groeiden op de bodem of op de stammen van de bomen. Nadat ze vijftien minuten hadden gewandeld waren de twee, ook al liepen ze langzaam, doordrenkt van het zweet.

‘Kijk, kijk, rolapen.’ Juventino hield plotseling in en dook ineem om ze te observeren; verscheidene takken boven in de bomen bewogen.

‘Nee, het zijn geen rolapen,’ zei hij, ‘het zijn boomkatten.’ Hij keek naar de grond onder de bomen. ‘Ssst, stop.’ Hij wees naar een paar cactussen, op zo’n twintig meter afstand, en fluisterde: ‘Dat is een kaaiman.’

‘Waar?’ zei Sebastiaan. En nadrukkelijk: ‘Waar is hij?’

Eindelijk slaagde hij erin tussen de bladeren een lichte beweging waar te nemen, en de dikke staart van het reptiel, naast de stam van een omgevallen oude palm. Plotseling, als bij toverslag, verdween de staart.

‘Verdomme!’ riep Juventino bijna zonder stem, terwijl hij zijn geweer gereedmaakte.

‘Juventino, nee!’ Maar hij deed niets meer om hem tegen te houden toen hij opstond en achter het dier aan begon te rennen. Hij voelde zich een beetje een lafaard. Na enkele minuten, geïmpulsieerd door de muskieten, besloot hij hem te volgen; van afstand, langzaam.

Hij bedacht, zonder te weten waarom, dat iemand hem gezegd had dat het vlees van een jonge kaaiman naar kreeft smaakt. Dat deed hem denken aan een jaren geleden gehoorde uiteenzetting van een oosterse dame over de bezwaren van het eten van kippen in plaats van koeien. Volgens een bepaald principe – dat een verzinsel van de dame kon zijn – waren het leven van een vlieg, dat van een olifant en dat van een dame in beginsel gelijk. Het totaal aantal levens dat werd opgeofferd door iemand die kippen at, was veel groter dan dat dat werd opgeofferd door iemand die runderen at, en derhalve was het karma van de eerste veel kostbaarder. Hij hoorde een schot en begon vooruit te rennen, bevangen door de emotie, als een kind, en door de nieuwsgierigheid. Maar toen hoorde hij nog een schot, en blaffende honden. Gescheld. Nog een schot. Meer stemmen, nu heel zacht, onmogelijk te verstaan gefluister, en het geblaf van meerdere honden die steeds opgewondener klonken.

‘Zo, die twee zijn morsdood,’ zei een stem die niet die van Juventino was, ‘en wij kunnen maar beter vertrekken, broer.’

Sebastiaan verroerde zich niet en zijn ogen sperden open van verbazing en angst. Hij stond toe dat verschillende muskieten hem staken, totdat hij opnieuw de stemmen hoorde van de mannen die zich met hun honden verwijderden. Ze hebben er één achtergelaten, dacht hij. Hij hoorde hem blaffen en huilende geluiden maken. Hij naderde voorzichtig de kleine open plek in het palmbos, waar Juventino op enkele passen van de kaaiman lag, elk met een donkerrode ronde wond in het hoofd. De hond was minder geïnteresseerd in de man dan in het grote reptiel. Hoewel hij er niet aan twijfelde dat hij dood was, knielde Sebastiaan neer naast het lichaam van Juventino, hij voelde zijn slaap om de hartslag te meten. Dood, zei hij bij zichzelf. Ik wist dat er iets ergs zou gebeuren. Hij wist dat dit slechts gedeeltelijk waar was, maar wat men zich herinnert lijkt slechts gedeeltelijk op de werkelijkheid. De hond bleef blaffen, met steeds langere tussenpozen; korte blafjes, heel scherp. Zo nu en dan keek hij naar Sebastiaan – die bij de dode bleef zitten – met

samengeknepen ogen en een absurde grijns van tevredenheid. Sebastiaan bedekte het hoofd van de dode met zijn hoed, die ondersteboven naast het lichaam was blijven liggen. Vervolgens stond hij op, deed zijn broekriem af en naderde langzaam het kadaver van de kaaiman. Met een snelle beweging slingerde hij de riem rond de hals van de hond, die niet van hem wegliep. 'Hup, vriend,' zei hij, verrast bij het zien dat de hond hem zonder enige weerstand volgde, zelfs zonder te blaffen. Hij begon de weg terug te lopen door het vochtige woud. De lianen, de gigantische veren die uit de grond ontsproten, de warme stekende van de zon, de wirwar van geluidjes, alles kwam hem enigszins irreëel voor. Wat deed hij hier, met deze zwarte hond ronddravend onder de bomen? Vluchtte hij van iemand weg? Misschien. Hij bedacht met walging dat hij iets moest gaan doen waar hij geen zin in had: een bezoek brengen aan de politiepost van Sayaxché.

'Hup, hond.' Hij liet hem in de sloep stappen. Hij startte de motor en de hond nam plaats in de punt, kwispelstaartend. Toen ze van de beek in de lagune kwamen, gaf Sebastiaan gas. De hond leek permanent te grijnzen, alsof de door de sloep veroorzaakte bries hem plezier verschafte, en zijn jachthondeoren, waarvan er een was aangetast door de schurft, wapperden als vaantjes in de wind. Sebastiaan nam de kortste weg via de Caguamo, een bijrivier van de Amalia, en arriveerde na veertig minuten in Sayaxché. Hij meerde de sloep af langs de enorme prauw van de gebroeders Conusco, die hem daarvoor niets vroegen, en sprong met de hond aan wal. Vier magere honden die vlakbij het water stonden kwamen de zojuist aangekomene besnuffelen. 'Hup, hond.' Sebastiaan trok aan de riem, en de zwarte hond volgde hem onder gekreun. Ze liepen over de met stof en stenen bedekte weg naar het plein met de kerk en de politiepost, en de loslopende honden bleven een voor een achter.

'En waarom zouden we u geloven?' vroeg sergeant Ochoa.

Commissaris Godoy, die de hond bekeek, wees naar hem.

'Hij heeft de hond,' zei hij ongeduldig.

'Dat klopt,' zei Sebastiaan. 'Ik weet niet waarom ik hem heb meegenomen, maar hier is hij.'

'Teken hier, als u zo vriendelijk wilt zijn,' zei de secretaris hem toen hij het verslag had uitgetypt. 'We moeten de rechter op de hoogste stellen.'

Sebastiaan tekende en zei:

'Dat het op mijn terrein gebeurd is heeft geen gevolgen, hoop ik.'

'Geen enkel,' verzekerde de commissaris hem. 'Maar ik vrees dat u ons de plek zult moeten aanwijzen.' Hij wendde zich tot de sergeant: 'Laat agent Bá komen. En u ook, sergeant. Neem een draagbaar mee voor de dode.'

'Juventino had een vriendin in El Paraíso,' zei Sebastiaan. 'Verder had hij geloof ik niemand.'

'Een vriendin?' De commissaris was opgestaan. 'We zullen eerst het lichaam gaan bekijken.'

Sebastiaan stopte zijn overhemd in zijn broek.

'Heeft u geen ketting voor de hond? Ik zou graag mijn broekriem terugkrijgen.'

'Maak de *Malaria* gereed,' zei de commissaris tegen agent Bá.

De kogel die Juventino had gedood was ingeslagen tussen de twee wenkbrauwen. Het gezicht, met de kleur van was, werd bedekt door zwarte mieren.

‘Recht in het midden, chef,’ zei agent Bá. ‘Kijk, net als bij de kaaiman. Wat een hoop mieren!’ De rechter bukte zich om het gezicht van de dode met een deken te bedekken.

‘En het geweer van de overledene?’ zei de sergeant. ‘Waar zou dat zijn?’

Agent Bá begon rond de open plek te zoeken. Hij raapte een tak op en zei lachend: ‘Nee, deze is het niet.’

‘Jaagt u niet?’ vroeg de commissaris aan Sebastiaan.

‘Nee, ik heb al in geen tien jaar een schot gelost. Ik heb verboden dat men op mijn grond jaagt. Dit perceel heb ik kortgeleden gekocht en daarom staan er geen borden, maar ik zal ze spoedig neerzetten.’

De commissaris maakte aantekeningen in zijn boekje.

‘Waar zijn ze volgens u heengegaan?’ vroeg hij.

Sebastiaan wees naar het pad aan de andere kant van de open plek, waar een oude palm werd gewurgd door een oude vijgeboom.

‘Ze moeten uit El Paraíso komen, chef,’ zei de sergeant. ‘Er is geen ander dorp die kant op.’

‘Ja,’ zei de commissaris. ‘Als het jagers waren, zouden het de Cajals kunnen zijn.’

‘Cajal?’ riep Sebastiaan.

‘Zegt die naam u iets?’ wilde de rechter weten.

‘Dat meisje waarvan ik u vertelde, met wie Juventino een verhouding had, heette Cajal. Maar goed. Wat hier gebeurd is was een ongeluk.’

‘Het is niet eenvoudig om iemand per ongeluk een kogel midden tussen de wenkbrauwen te jagen,’ zei de commissaris op geërgerde toon.

‘Dat is waar, maar hij zat achter de kaaiman aan. En de kaaiman was hier per ongeluk, dat is wat ik bedoelde.’

‘Nemen we de kaaiman ook mee, chef?’ vroeg agent Bá, en hij ging met zijn tong langs zijn lippen. ‘Moet je zien wat een prachtig vel.’

‘Hoezo?’ zei Sebastiaan. ‘Het beest is van mij. Het werd op mijn grond gedood, nietwaar, commissaris?’

‘Voorlopig laten we hem liggen waar hij ligt. Als ik hem later nodig heb zal ik hem wel laten halen.’

‘Ik hoop dat het dan niet alleen voor het vel is,’ zei Sebastiaan.

‘Voor het vel?’ De commissaris lachte geringschattend. ‘Het geweer komt niet tevoorschijn, hè sergeant?’ Hij richtte zich opnieuw tot Sebastiaan: ‘U heeft ongetwijfeld wel eens gehoord van iets dat ballistisch wordt genoemd.’

De sergeant en de agent legden samen het lijk op de draagbaar en vervolgens liepen ze in stilte terug, achter elkaar, met Sebastiaan en de rechter voorop, het pad volgend tot aan het water.

‘En wat gaat u nu doen, commissaris, als ik vragen mag?’ zei Sebastiaan toen hij de sloep had losgemaakt.

De commissaris nam zijn pet af en krabde zijn hoofd. Van zijn haar, glad en diepzwart, droop zweet en brillantine. Commissaris Godoy was jong en leek een redelijk man, vriendelijk zelfs, dacht Sebastiaan.

‘We gaan een ronde maken door El Paraíso, met de hond, om te kijken of de Cajals er zijn. Daarna moeten we zien wat de rechter hier zegt.’

De rechter zei niets.

Terwijl hij aan boord stapte van de sloep *Malaria* (zo genoemd omdat ze gebruikt was

om medicijnen en patiënten te vervoeren ten tijde van een epidemie aan de rand van La Pasi6n), voegde hij eraan toe:

‘Als ik u later nog vragen te stellen heb, waar kan ik u dan vinden?’

Sebastiaan, die net aan het koord wilde trekken om zijn motor te starten, antwoordde:

‘In de baai van Caracol, daar staat mijn huis. Er is een witte plastic zak vastgebonden aan een rode wortelboom vlakbij de rotsen die “De Boeken” worden genoemd. U kunt het niet missen.’

Hij startte de motor en wende zijn sloep om onder het beschrijven van S-bochten de beek uit te varen tot aan de lagune, die door de middagbries al woelig begon te worden.

Francisco Cajal, een lange en magere oude man met een door de zon getaande huid en een flinke bos wit haar, keek door een venstertje naar de stofwolk die op de weg werd opgeworpen door een vooralsnog onzichtbaar voertuig.

‘Waar is die meid gebleven?’ zei hij. ‘Zo te zien zijn ze er al.’

‘Hier, oom,’ zei Roberto, die zojuist het huis was binnengekomen door een achterdeur, gevolgd door een meisje van een jaar of twintig, langer dan hij, slank en met een vrij lichte huid.

‘Die idioot van een broer van je heeft Juventino R6os vermoord, Maria,’ zei de oude man haar.

‘Dat vertelde hij me al. Was het echt een ongeluk?’

‘Echt. Maar luister. Kom hier. Kijk.’ Hij verwijderde zich van het kijkgat om plaats te maken voor het meisje. ‘Dat is de jeep van de politie,’ vervolgde hij. ‘Juventino was niet alleen. De jongens gingen terug om Diogenes te halen, die bij de kaaiman was gebleven, maar degene die bij R6os was had hem meegenomen. Hij moet met de hond aangifte zijn gaan doen, en nu brengen ze hem hierheen. Je herinnert je Diogenes, het jong van Conejo en Palmera?’

‘Natuurlijk herinner ik me hem,’ antwoordde Maria ontstemd.

‘Ik wil dat je die sufferds vertelt dat hij van Juventino R6os was. Jij hebt hem aan hem gegeven. Maar je moet ze zeggen dat hij hem meenam toen hij bij je wegging.’

Maria schudde met haar hoofd van nee.

‘Juventino hield niet van honden. Iedereen zal weten dat ik een leugen vertel.’

‘Dat maakt niet uit,’ hield de oude man aan. ‘Je doet wat ik je zeg.’

‘Waarom moest je hem vermoorden?’ zei het meisje en ze wendde zich tot haar neef, die bij de deur bleef staan. De dood van iemand die haar zo nabij was geweest bezorgde haar een gevoel van irrealiteit.

‘Dat wilde hij altijd al,’ zei de oom, en hij keek Roberto aan. ‘Ik hoop dat ze je deze keer niet verneuken.’

De drie bleven op hun plaats, in stilte, bijna zonder elkaar aan te kijken, totdat de motor van de jeep hoorbaar werd. Ze hoorden het geblaf van een hond, mannenstemmen, en de motor sloeg af.

‘Maria,’ zei de oude man, ‘heb je het begrepen? Ga terug naar huis en wacht daar tot ik je laat halen.’

‘Ik zal slechts 66nmaal liegen,’ zei het meisje terwijl ze haar neef met aversie aankeek, en ze vertrok via de deur waardoor ze was binnengekomen.

‘Ze is een harde, je nicht,’ zei de oude man; zijn neef vestigde zijn blik op de achterdeur met rond zijn kleine ogen een uitdrukking van wrok.

Door de voordeur klonk de stem van agent Bá.

‘Politie!’

De commissaris duwde zachtjes tegen de deur, maar kon niemand ontwaren in de schemering binnen.

‘Señor Cajal, hier is commissaris Godoy uit Sayaxché; kom tevoorschijn, alstublieft.’

Francisco Cajal liep door de kleine kamer, deed de deur wagenwijd open en ging de verblindende zon tegemoet. De hond die door agent Bá werd vastgehouden met een nylon touw kwispelstaarte, jankte van blijdschap. Hij trok onophoudelijk aan het koord, en toen de jonge Cajal na zijn oom naar buiten kwam, begon hij te blaffen en nog harder te trekken.

‘Hij is blij u te zien, die hond,’ zei de commissaris. ‘Hoe heet hij? Is het uw hond, Roberto?’ vroeg de commissaris. Hij keek de neef met een valse glimlach aan, vervolgens wendde hij zich tot de oude man en zei: ‘Weet u waar ze hem hebben gevonden?’

‘Die hond is niet van mij,’ zei Francisco Cajal, en hij spuwde op de grond.

De commissaris keek naar Diogenes, die in het stof was gaan zitten en bleef kwispelstaarten en zo nu en dan een scherpe blaf liet horen.

‘Blij hier te zijn, niet?’ zei hij hem. ‘Vertel op, wie is je baasje?’

De oude man deed een stap naar voren en zei:

‘Hij is het jong van een van mijn teefjes. Maar hij is niet van mij. Hij is van Juventino Ríos.’

Sergeant Ochoa, die achter de commissaris stond, lachte.

‘Kan het waar zijn?’ zei hij.

‘Dus, señor Cajal, die hond is niet van u, noch van iemand uit uw familie?’

‘Dat heb ik al gezegd, en ik zal niet van mening veranderen. Het is jammer dat honden niet kunnen praten.’ Hij glimlachte cynisch. ‘Hallo, Diogenes!’ zei hij. ‘Blij je hier weer te zien.’

De hond antwoordde met twee blafjes en krabde energiek in het stof, de oude man aankijkend.

‘Uiteraard kennen we elkaar,’ zei deze. ‘En of! Ik heb hem leren jagen.’

‘O ja?’ zei de commissaris op neutrale toon. ‘Ik verzoek u mij uit te leggen hoe dat zit.’

De oude man keek hem met een inschikkelijk air aan, alsof hij zei: als u me zo toespreekt, begrijp ik u.

‘Die Juventino Ríos, een uiterst slecht mens, kwam ons hier meer dan drie jaar geleden het leven zuur maken. Hij legde het aan met mijn nichtje, die hem nog een hele tijd is blijven onderhouden. Hij had geen hond om te jagen en zij gaf hem deze toen hij nog een pup was. Ik vond dat maar niets. Maar er viel niets aan te doen.’

‘U weet inmiddels dat Ríos dood is.’

‘Dood? Ik ga u niet zeggen dat ik daar blij om ben, u zou nog slecht van me gaan denken. Maar het verbaast me niets. Als een dergelijk man sterft denk je bij jezelf: daar gaat er weer zo een.’

‘Zeg luister eens, don Francisco, ik hoop dat u geen grapjes maakt, want u zou er nog spijt van kunnen krijgen. Dat nichtje van u dat met Ríos samenwoonde, is zij ook hier?’

De oude man lachte.

‘Ja,’ en hij zei tegen zijn neef: ‘Roberto, ga Maria roepen. Zeg haar dat justitie haar wenst te spreken.’

Maria kwam over een pad dat rond de huizen liep naar de mannen toe. Ze droogde haar handen aan een vies schort met daarop wat restjes maïsbeslag.

‘Herkent u dit dier?’ vroeg de commissaris haar droogjes terwijl hij op Diogenes wees,

die op de grond lag in de schaduw van agent Bá.

'Ik geloof van wel,' zei Maria met opengesperde ogen. 'Is dat niet Diogenes, Roberto?'

Roberto keek haar uitdrukkingeloos aan en knikte van ja.

'Weet u wie zijn baas is?' vervolgde de commissaris.

Maria liet een schamper lachje horen.

'Hoe zou ik dat niet weten,' zei ze. 'Juventino Ríos.' Ze beet op haar onderlip en wendde haar hoofd af om in de verte te blijven kijken, een eenzame katoenboom die midden op een verlaten veld stond.

'U staat toch niet te liegen?' vroeg de commissaris op vriendelijke toon.

'Vraag het me nog maar een keer,' zei Maria, hem plotseling diep in de ogen kijkend.

'Oké, oké. 'De commissaris hief zijn handen en wapperde ze glimlachend, alsof hij de spanning wilde verbreken. Hij keerde zich naar de hond en gaf hem een ferme schop tegen zijn ribben. De hond rolde over de grond en kermde van pijn, en gromde vervolgens met ontblote hoektanden. Agent Bá pakte zijn knuppel en bleef afwachtend staan. De commissaris richtte zijn blik weer op Maria. 'Juventino hield niet van honden, dat zegt iedereen. Wist je niet dat hij is overleden?'

'Daar ben ik blij om.'

'Ga terug naar je huis,' zei de oude man haar, en Maria gehoorzaamde.

'Waar is de rest van uw honden, don Francisco?' vroeg de commissaris.

'Bij de jongens, op jacht.'

'En gaat u niet met ze mee?'

'Ja. Altijd. Maar vanmorgen heeft Roberto hier een paca geschoten voordat we bij Tamiscal waren, en we besloten terug te gaan om niet te veel te hoeven sjouwen.' Hij bleef plots stokstijf staan. Vervolgens bracht hij heel langzaam zijn hand naar zijn nek, krabde zijn hoofd, zonder op te kijken van de grond voor zijn voeten. 'Vertel me eens, commissaris,' zei hij, hem met slechts één oog aankijkend, 'zijn er geen andere verdachten? Iedere keer als er iemand vermoord wordt, denkt u blijkbaar aan mij.'

'U zegt het, don Francisco,' antwoordde de commissaris, en ook hij vertoonde een cynische glimlach. 'Het is werkelijk jammer dat honden niet kunnen praten. Hij hier,' en hij liep enige passen op Diogenes toe, 'zou ons alles kunnen vertellen.' Terwijl hij zijn pistool trok, zei hij tegen agent Bá: 'Houd hem stevig voor me vast.'

Roberto Cajal sloeg zijn armen over elkaar, kneep zijn ogen halfdicht en stopte een ogenblik met ademen. De commissaris had de punt van de loop van zijn pistool achter het schurftige oor van de hond gezet en aaide over zijn kop, ondanks het allerminst vriendelijke gegrom van het dier. Hij zei:

'Vertel me, hond, wie is je echte baas? Of ik knal je hersens eruit. Een. Twee... Geen antwoord? Niemand die voor je spreekt? Adiós dan, Diogenes.' De hond keek naar Roberto Cajal en leek met zijn tong uit zijn bek te glimlachen. 'Drie.'

De commissaris schoot.

'Het spijt me,' zei hij. 'Als hij geen baas had, wat moest ik dan met hem? Ik hou ook niet van honden. U hebt er geen bezwaar tegen hem te begraven, hoop ik? Tenslotte heeft hij hier zijn familie.'

Agent Bá haalde het koord van de hals van de dode hond, die nauwelijks bloedde, en rolde het op om het in zijn zak te bewaren.

'Zeg,' zei de commissaris tegen Francisco Cajal. 'Ik geloof dat uw neef problemen heeft. Kijk eens hoe hij zijn vuisten balt. Er is geen enkele man die zoiets doet omdat ze de hond doden van de man die zijn nicht heeft ontmaagd.'

'Het was een goede hond,' zei de oude man met zeer schorre stem, en hij keek de

commissaris aan. 'Waarom hebt u hem gedood?'

'Ik zei toch al dat het me spijt? Wat zou u met hem gedaan hebben?'